

Sprawozdanie z cyklu „Spotkań ze źródłem archiwalnym” w 2019 roku

„Spotkania ze źródłem archiwalnym” to cykl seminariów organizowanych przez Archiwum Państwowe w Kielcach i Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach od 2014 r. W 2019 r. odbyło się sześć spotkań w ramach cyklu.

Dnia 30 stycznia 2019 r., w siedzibie Archiwum Państwowego w Kielcach przy ul. Kusocińskiego 57, odbyło się pierwsze w tym roku „Spotkanie ze źródłem archiwalnym”, pt. „Ziemianie w źródle archiwalnym”. Zainaugurowało ono cykl spotkań na rok 2019. Spotkanie poprowadziły Dyrektor Archiwum Państwowego w Kielcach Wiesława Rutkowska oraz Dyrektor ds. naukowych Instytutu Historii UJK dr hab. prof. UJK Lucyna Kostuch.

Po przywitaniu gości przez organizatorów głos zabrał dr Krzysztof Karbownik, autor wystawy z Muzeum Wsi Kieleckiej „Dwór straszny, dwór piękny, dwór narodowy”, który przybliżył zgromadzonym jej zawartość. Pierwszym z prelegentów był dr hab. prof. UJK Mariusz Nowak (Instytut Historii UJK) z wystąpieniem: *Koncepcje ugody politycznej z Rosją polskich elit w dobie niewoli narodowej*. Referent przedstawił sytuację ziemiaństwa w okresie zaboru rosyjskiego, stwierdzając, że nie wyrażało ono poparcia dla idei ugody z zaborcą. Zgadzała się na to tylko niewielka część burżuazji i środowisk inteligenckich, pod pretekstem uzyskania przez Królestwo Polskie autonomicznych instytucji administracyjnych, oświatowych i sądowych. Prelegent przybliżył koncepcje ugody Zygmunta Wielopolskiego. Jako kolejny referent zaprezentował się dr hab. prof. UJK Jerzy Gapys (Instytut Historii UJK), który przedstawił temat: *Współpraca czy strategia przystosowawcza? Postawy ziemiaństwa wobec polityki okupanta niemieckiego 1939–1945*. Wystąpienie wzbogacone zostało pytaniami badawczymi oscylującymi wokół głównego zagadnienia. Z kolei Łukasz Wołczyk (Muzeum Wsi Kieleckiej) zaciekał wystąpieniem: *Dwór? Stacja pocztowa? A może większy dom? Problemy interpretacyjne w źródłach dotyczących tzw. „dworku z Suchedniowa”*. Prelegent omówił dzieje obiektu – dworku z Suchedniowa na podstawie przeprowadzonych przez siebie poszukiwań m.in. w dostępnych opracowaniach (Bogumiły Szurowej), a także w źródłach archiwalnych stanowiących zasób archiwum kieleckiego. Postawione przez referenta pytania wiązały się z właściwym prze-

znaczeniem budynku, na które nowe światło rzuciły odnalezione dokumenty. Ostateczna odpowiedź uzależniona została od pogłębienia kwerendy w zasobach archiwalnych.

Podczas dyskusji po zakończeniu obrad goście zadawali pytania referującym. Wybrane z nich dotyczyły m.in. uściślenia pojęć: dworek i dwór ziemiański. Nie zabrakło wspomnień i retrospekcji opartych na przekazach rodzinnych, szczególnie zaakcentowanych przez panią Amelię Sołtysiak, szwagierkę Mariana Sołtysiaka, legendarnego partyzanta „Barabasa”. Pojawiło się także pytanie dotyczące stosunku ziemiaństwa byłego Królestwa Polskiego do koncepcji ugodowych Zygmunta Wielopolskiego. Dalszy etap rozmów miał miejsce w kularach przy kawie i herbacie. Przy okazji można było obejrzyć dwie wystawy: „Dwór straszny, dwór piękny, dwór narodowy”, którą opracował dr Krzysztof Karbownik (Muzeum Wsi Kieleckiej), oraz „Obraz ziemiaństwa polskiego w zbiorach Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach”, przygotowaną przez Elżbietę Woźniczkę i Ewę Lewicką (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach).

Marcowe „Spotkanie ze źródłem archiwalnym” odbyło się 27 marca 2019 r. Podobnie jak wcześniejsze cykle zorganizowane zostało w siedzibie Archiwum Państwowego w Kielcach przy ul. Kusocińskiego 57. Tym razem tematyka dotyczyła „Armii Polskiej w źródle archiwalnym”. Spotkanie poprowadziły Zastępca Dyrektora Archiwum Państwowego w Kielcach Anna Smorąg oraz Dyrektor Instytutu Historii UJK dr hab. prof. UJK Beata Wojciechowska. Po przywitaniu gości przez organizatorów odbyła się promocja VII tomu „Świętokrzyskich Studiów Archiwalno-Historycznych”. Anna Smorąg zaprezentowała i przybliżyła zgromadzonym zawartość wydanego w 2018 r. rocznika.

Pierwszym z prelegentów był prof. dr hab. Józef Smoliński (Instytut Historii UJK) z wystąpieniem: *Źródła archiwalne o Polakach i Armii Polskiej w ZSRR*. Profesor zwrócił uwagę na trudności, z jakimi spotykał się podczas swojej wieloletniej pracy naukowo-badawczej w tym zakresie. Prelegent przedstawił także możliwości dostępu do cennych źródeł rosyjskich archiwów i urzędów. Narysował sytuację powstania Armii Andersa i warunki panujące w Armii Polskiej. Mówił również o chorobach tam panujących. Na końcu historyk uświadomił zgromadzonym ogrom źródeł i zasobów archiwalnych skrywanych w archiwach rosyjskich. Kolejnym referentem był Bartosz Janczak (Centralne Muzeum Jeńców Wojennych), który omówił temat: *Armia Polska na Wschodzie w źródłach archiwalnych i zbiorach prywatnych*. Przybliżył informacje o tym, gdzie można odnaleźć dokumenty dotyczące Armii Andersa. Prelegent wspomniał także o zasobach archiwów zagranicznych, jak chociażby Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie. Następnie głos zabrała Monika Sikora (doktorantka, Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach), przedstawiając

sylwetkę i losy *Leona Bukojemskiego – oficera Armii Andersa i Armii Berlinga*. Ukazała postać pułkownika na tle jego służby wojskowej w poszczególnych latach. Swoje interesujące wystąpienie autorka wzbogaciła prezentacją multimedialną. Na końcu wystąpił Łukasz Guldon (Archiwum Państwowe w Kielcach), który omówił wybrane materiały archiwalne dotyczące tematu spotkania za pomocą prezentacji. Zawierała ona kopie dokumentów charakteryzujących działania aparatu państwowego po 1945 r. w stosunku do powracających po wojnie żołnierzy Armii Andersa, informacjach na ich temat i wdrażanym postępowaniu wobec nich. Pojawiły się również fotografie i wspomnienia z czasów wojny.

Po wystąpieniach prelegentów Iwona Pogorzelska (Archiwum Państwowe w Kielcach) przybliżyła zawartość prezentowanych podczas wydarzenia dwóch wystaw: „W służbie Rzeczypospolitej. Pułkownik Józef Hartman 1898–1979” oraz „Między Wisłą a Dunajem. Z dziejów przyjaźni polsko-węgierskiej w XX wieku”, przygotowanej przez pracowników Archiwum Państwowego w Kielcach we współpracy z Węgierskim Instytutem Kultury w Warszawie z okazji Dni Przyjaźni Polsko-Węgierskiej. Zadawano pytania prelegentom. Wspominano rodziny, których członkowie brali udział w walkach Armii Polskiej na Wschodzie, i późniejsze ich prześladowanie przez aparat bezpieczeństwa. Aby tradycji stało się zadość, w kularach kontynuowano ciekawe rozmowy przy kawie i herbacie.

W dniu 29 maja 2019 r. Archiwum Państwowe w Kielcach przy ul. Kusocińskiego 57 ponownie gościło przybyłych na „Spotkanie ze źródłem archiwalnym” prelegentów i słuchaczy. Tematem przewodnim była *Piłka nożna w źródle archiwalnym*. Po przywitaniu gości przez organizatorów cyklu „Spotkań ze źródłem archiwalnym” przez Dyrektora Instytutu Historii dr hab. prof. UJK Beatę Wojciechowską i Łukasza Guldona z Archiwum Państwowego w Kielcach jako pierwsi zaprezentowali się: dr hab. prof. UJD Eligiusz Małolepszy oraz Krzysztof Kościański (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie). Tematem ich wystąpienia była „Piłka nożna w Polsce w okresie międzywojennym”. Prelegenci omówili początki i rozwój polskiego piłkarstwa w dwudziestoleciu międzywojennym. Scharakteryzowali sytuację i warunki, w jakich kształtowała się ta dyscyplina sportowa, przemiany, jakim podlegały władze piłkarskie, a także zwrócili uwagę na ważniejsze mecze i składy drużyn. Referenci ponadto przedstawili ewolucję nazw grup ligowych w okresie II RP. Nie zapomnieli również o piłce nożnej na Kresach Wschodnich. Tematem wystąpienia Moniki Witek (Fundacja Plac Wolności) był *Ostatni taki mecz – sportowa działalność ppłk. Jana Cudka w przedwojennych Kielcach*. Autorka z informacji rodzinnych (wnuczka ppłk. Jana Cudka) przybliżyła zasługi dziadka w jego działalności sportowej w Kielcach, mając na uwadze ostatni mecz przed wybuchem II wojny światowej, zorganizowany z okazji Święta Morza. Ukazała sylwetkę

i naświetliła rys biograficzny działacza ppłk. Jana Cudka, wzbogacony o zdjęcia i pamiątki. Następnie Krzysztof Myśliński (Muzeum Historii Kielc) przedstawił *Obiekty sportowe w Kielcach w XX wieku*. Wykorzystał do swojej prelekcji prezentację multimedialną, za pomocą której zwizualizował miejsca dawnych obiektów sportowych służących do uprawiania różnych dyscyplin krzewiących kulturę fizyczną w Kielcach. Z kolei Rafał Rębosz (Archiwum Państwowe w Kielcach) zaprezentował sytuację piłki nożnej w regionie kieleckim w świetle materiałów archiwalnych przechowywanych w Archiwum Państwowym w Kielcach. Autor wykorzystał do swojego wystąpienia wybrane w trakcie kwerendy w zasobie kieleckiego archiwum dokumenty. Dotyczyły one zarówno okresu po 1945 r., jak i lat międzywojennych. Referent na ich podstawie zaprezentował historie kilku klubów piłkarskich Kielecczyny. Przybliżył ich rozgrywki, finansowanie, rejestrację oraz kontrolę nad nimi. Przedstawione zostały druki firmowe klubów, materiały fotograficzne z odbywanych meczy oraz powstałych po 1945 r. obiektów piłkarskich. Po wystąpieniach w kularach przy kawie i herbacie odbyła się dyskusja z prelegentami. Spotkaniu towarzyszyły wystawy: „Między Wisłą a Dunajem. Z dziejów przyjaźni polsko-węgierskiej w XX wieku”, przygotowana przez pracowników Archiwum Państwowego w Kielcach we współpracy z Węgierskim Instytutem Kultury w Warszawie z okazji Dni Przyjaźni Polsko-Węgierskiej; „Wychowanie fizyczne dwudziestolecia międzywojennego w źródłach archiwalnych”, przygotowana przez Iwonę Pogorzelską z Archiwum Państwowego w Kielcach; „Sport w Kielcach do 1990 roku” – wystawa z Muzeum Historii Kielc; „Kolekcjonerska piłka nożna” – wystawa z Muzeum Wsi Kieleckiej, przygotowana przez dr. Krzysztofa Karbownika; „Z piłką przez lata...” przygotowana przez Elżbietę Woźniczkę i Ewę Lewicką z Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach.

3 lipca 2019 r. o godz. 10:00 rozpoczęło się w siedzibie Archiwum Państwowego w Kielcach „Spotkanie ze źródłem archiwalnym” pt. „Społeczność żydowska w Małopolsce”. Konferencja wpisała się w coroczne obchody uroczystości „Pamięć Pokoleń”. Zgromadzonych gości przywitała Wiesława Rutkowska (Dyrektor Archiwum Państwowego w Kielcach) oraz dr hab. prof. UJK Beata Wojciechowska (Dyrektor Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach). Jako pierwsi zabrali głos dr hab. Anita Młynarczyk-Tomczyk (Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach) oraz Adam Jurek (V Liceum Ogólnokształcące im. ks. Piotra Ściegiennego w Kielcach). Dr Anita Młynarczyk-Tomczyk zaprezentowała wyniki organizowanego przez Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach projektu edukacyjnego „Pasjonaci wiedzy – moduły innowacyjnych zajęć wspierających uzdolnioną humanistycznie młodzież”. Moduł zajęć z historii skupiał się na zagadnieniu „Mniejszości narodowe – goście czy obywatele?”. Natomiast Adam Jurek

przybliżył temat: *Żydzi w Wojsku Polskim 1918–1939*, opracowany pod kierunkiem dr Edyty Majcher-Ociesy (Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach). Jako kolejny głos zabrał Tomasz Świątkowski (doktorant Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, SKN „Judaica”). Prelegent przedstawił zebranych gościom ideę, prace, a także częściowe wyniki ogólnopolskiego konkursu tematycznego „Nasi sąsiedzi – Żydzi”. W 2019 r. odbyła się VII edycja tego projektu. Autorem następnego wystąpienia, pt. *Świat ocalony. Literacki portret sztetla*, była Agnieszka Dziarmaga (OEM „Świętokrzyski Sztetl w Chmielniku”, doktorantka Instytutu Judaistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego). Prelegentka pokazała sztetl nie tylko z perspektywy demograficzno-geograficznej, lecz także jako zjawisko kulturowe, literackie, społeczne, a nawet emocjonalne. Kolejnym referentem był Damian Kozłowski (student Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, SKN „Judaica”), którego tematem wystąpienia były *Relacje polsko-żydowskie w miasteczkach Kielecczyny w latach 1918–1939*. Autor wystąpienia przedstawił genezę wzajemnych antagonizmów, jak i budowania pozytywnych relacji pomiędzy tymi społecznościami. Następnie Ewa Kołomańska (Muzeum Martyrologii Wsi Polskich w Michniewie, oddział Muzeum Wsi Kieleckiej) podjęła tematykę *Roli zgromadzeń zakonnych na Kielecczyźnie w ratowaniu Żydów w czasie II wojny światowej*. W swoim wystąpieniu zaznaczyła, jak duże znaczenie miały zgromadzenia zakonne dla pomocy Żydom. Wymieniła liczbę 27 zgromadzeń żeńskich, które ocaliły co najmniej 700 Żydów, zaznaczając, iż liczba ta jest zapewne zaniżona, a dokładne oszacowanie jest najprawdopodobniej niemożliwe, ponieważ przeszkodą jest brak źródeł i świadków. Kolejnym prelegentem był dr Lech Frączek (Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie). Podczas wykładu pt. *Od kołyski aż po grób. Wybrane zagadnienia demograficzne w historii Żydów lewoskich* zwrócił uwagę na wydarzenia, które miały największy wpływ na demografię, takie jak epidemie czy sezonowość zgonów. Dr Justyna Staszewska (Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Mnichowie, oddział Muzeum Wsi Kieleckiej) przygotowała wystąpienie zatytułowane: *Stosunek okupantów do własności Polaków i Żydów podczas I wojny światowej na przykładzie Pińczowa*. Referentka pokazała trudy, z jakimi musieli się mierzyć mieszkańcy Pińczowa podczas I wojny światowej, m.in. konfiskaty mienia, kontyngenty płodów rolnych czy rekwizycje. Wprowadzane dyrektywy dotyczyły bardzo mocno włościan, co skutkowałoubożeniem społeczeństwa. Następnie głos zabrał Michał Kazimierz Nowak (Towarzystwo Przyjaciół Wodzisławia), który przygotował wystąpienie zatytułowane: *Między manipulacją, strachem, a chciwością. Losy mienia żydowskiego w latach 1939–1989 na przykładzie Wodzisławia*. Prelegent przedstawił genezę tego złożonego problemu. Dużo czasu poświęcone zostało na zaprezentowanie losów mieszkańców

Wodzisławia po wejściu do niego Niemców w 1939 r. Omówiona została urbanistyka Wodzisławia, uwzględniając zarówno budynki zachowane do naszych czasów, jak i te, które zostały zburzone, a były związane ze społecznością wyznania mojżeszowego. Dalej przedstawione zostały losy mieszkańców Wodzisławia po II wojnie światowej i majątku żydowskiego. Ostatni referat, pt. *Mienie pożydowskie w Starachowicach-Wierzbniku po 1945 r.*, wygłosiła Agnieszka Malinowska (Polskie Towarzystwo Historyczne, oddział w Starachowicach). Autorka wystąpienia bardzo dokładnie przeanalizowała akty prawne związane z tym tematem. Dzięki gruntownej kwerendzie archiwalnej możliwe było ukazanie procesu restytucji mienia żydowskiego.

11 września w siedzibie Archiwum Państwowego w Kielcach, o godz. 16:00, miało miejsce kolejne „Spotkanie ze źródłem archiwalnym”, zatytułowane „Kultura ludowa Bodzentyna w źródle archiwalnym”. Honorowy patronat nad tym wydarzeniem objął Starosta Kielecki. Spotkanie to wkomponowało się w obchody „Europejskich Dni Dziedzictwa” 2019 r., które były organizowane pod hasłem „Polski splot”. Po przywitaniu gości przez Wiesławę Rutkowską (Dyrektor Archiwum Państwowego w Kielcach) i dr hab. prof. UJK Lucynę Kostuch (Wicedyrektor Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach) nastąpiło omówienie prezentowanych wystaw przez ich autorów. Iwona Pogorzelska (Archiwum Państwowe w Kielcach) zaprezentowała wystawę „Śladami dwudziestowiecznego tkactwa w źródłach przechowywanych przez Archiwum Państwowe w Kielcach”, natomiast dr Krzysztof Karbownik (Muzeum Wsi Kieleckiej) omówił wystawę „Nie tracąc wątku – tkactwo bodzentyńskie w zbiorach Muzeum Wsi Kieleckiej”. Ponadto Jan Durlik z Wilkowa (pracownik Archiwum Państwowego w Kielcach i członek zespołu „Wilkowianie”) przedstawił wiersz własnego autorstwa. Spotkanie uświetnił również występ zespołu ludowego „Wilkowianie”, prezentującego tańce i pieśni związane z regionem kieleckim. Część merytoryczną rozpoczął mgr Marcin Sikorski (dyrektor Miejsko-Gminnego Centrum Kultury i Turystyki w Bodzentynie), który podjął tematykę *Historii zespołów folklorystycznych w gminie Bodzentyn*. W trakcie tego wystąpienia została zaprezentowana historia tworzenia się zespołów ludowych. Prelegent ukazał początki ich funkcjonowania i warunki, w których się rozwijały. Pokazane zostały także losy zespołów ludowych organizowanych w Bodzentynie. Autorem kolejnego wystąpienia był dr Krzysztof Karbownik (Muzeum Wsi Kieleckiej), a dotyczyło ono *Zagrody Czernikiewiczów w Bodzentynie*. Omówiona została przez referenta historia owej zagrody od czasu powstania poprzez okresy jej rozbudowy. Ponadto wystawa prezentowana podczas spotkania, przygotowana przez Krzysztofa Karbownika, odtwarzała wyposażenie Zagrody Czernikiewiczów. Trzecią osobą, która zabrała głos w części merytorycznej, była dr Justyna Staszewska (Muzeum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie, od-

dział Muzeum Wsi Kieleckiej). Jej wystąpienie zostało zatytułowane: *Tradycje tkackie w Bodzentynie*. Prelegentka omówiła proces przygotowania lnu do przędzenia, bielienia i barwienia. Część wystąpienia poświęciła przedstawieniu tematu związanego z produkcją wełny na Ziemi Bodzentyńskiej, jak również innym technikom twórczości tkackiej. Autorka pokazała dzieje Spółdzielni Przemysłu Ludowego i Artystycznego „Tkactwo Świętokrzyskie” w latach 1950–1993, a także zaprezentowała archiwalia i fotografie związane z jej działalnością. Ostatni referat, pt. *Kapliczki »przydrożne« jako ludowe miejsca pamięci w Bodzentynie i jego okolicach*, przygotował Tomasz Świątkowski. Prelegent w trakcie swojego wystąpienia rozważał znaczenie terminu „miejsca pamięci”. Przedstawił zgromadzonym w tym dniu w Archiwum Państwowym w Kielcach historie związane z kapliczkami i krzyżami w Bodzentynie.

Ostatnie w 2019 r. „Spotkanie ze źródłem archiwalnym” odbyło się 27 listopada w siedzibie Archiwum Państwowego w Kielcach i nosiło tytuł „Ukraina i Ukraińcy w źródle archiwalnym”. Konferencję otworzyły Wiesława Rutkowska (Dyrektor Archiwum Państwowego w Kielcach) oraz dr hab. prof. UJK Beata Wojciechowska (Dyrektor Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach), witając wszystkich przybyłych gości. W trakcie spotkania prezentowana była wystawa „Ukraina – dawniej i dziś” przygotowana przez Ewę Lewicką i Elżbietę Woźnicznię z Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach. Jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Adam Massalski (Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. J. Korczaka w Warszawie), który wygłosił wykład pt. *Szkoły średnie Komisji Edukacji Narodowej w Wydziale Ukraińskim 1773–1795*. Prelegent przedstawił tło historyczne omawianego zagadnienia. Główna część wystąpienia koncentrowała się na informacjach związanych ze szkołami i systemem szkolnictwa na terenie dzisiejszej Ukrainy. Profesor omówił sytuację ówczesnej edukacji i szkolnictwa, analizując kadrę nauczycielską pracującą w szkołach w tym czasie. Przedstawione zostały także najnowsze publikacje na temat KEN. Kolejny referat, pt. *Działalność profesorów historii literatury polskiej w Lwowskim Towarzystwie Literackim im. Adama Mickiewicza w latach 1901–1936*, wygłosiła Agnieszka Zięba-Dąbrowska (doktorantka Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, SKN „Judaica”). Autorka wystąpienia omówiła sylwetki założycieli i prezesów Towarzystwa. Prelegentka przybliżyła gościom efekty działalności Towarzystwa, wśród których były m.in. gromadzenie i upowszechnianie informacji związanych z Adamem Mickiewiczem. Natomiast Agnieszka Szczerba (Archiwum Państwowe w Kielcach – kierownik Oddziału Ewidencji, Opracowania i Zabezpieczania Zasobu Archiwalnego) przedstawiła materiały archiwalne, w których znajdowały się informacje mówiące o relacjach Polski i Ukrainy, na podstawie współpracy Kielc i Winnicy, mieszczących się w zasobach Archiwum Państwowego w Kielcach.

W czasie trwania wszystkich spotkań czynny był punkt konsultacyjny „Archiwa Rodzinne Niepodległej”, gdzie można było pozyskać wiedzę, jak gromadzić i zadbać o zbiory prywatne. Spotkania objęte były patronatem medialnym Platformy Informacji Kulturalnej województwa świętokrzyskiego z Wojewódzkiego Domu Kultury im. Józefa Piłsudskiego w Kielcach. Można było także obejrzeć i zakupić publikacje Wydawnictwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, Wydawnictwa „Arslibris” w Końskich oraz Księgarni „Światowid” w Kielcach.

DAMIAN KOZŁOWSKI

student, Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

AGNIESZKA ZIĘBA-DĄBROWSKA

doktorantka, Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach